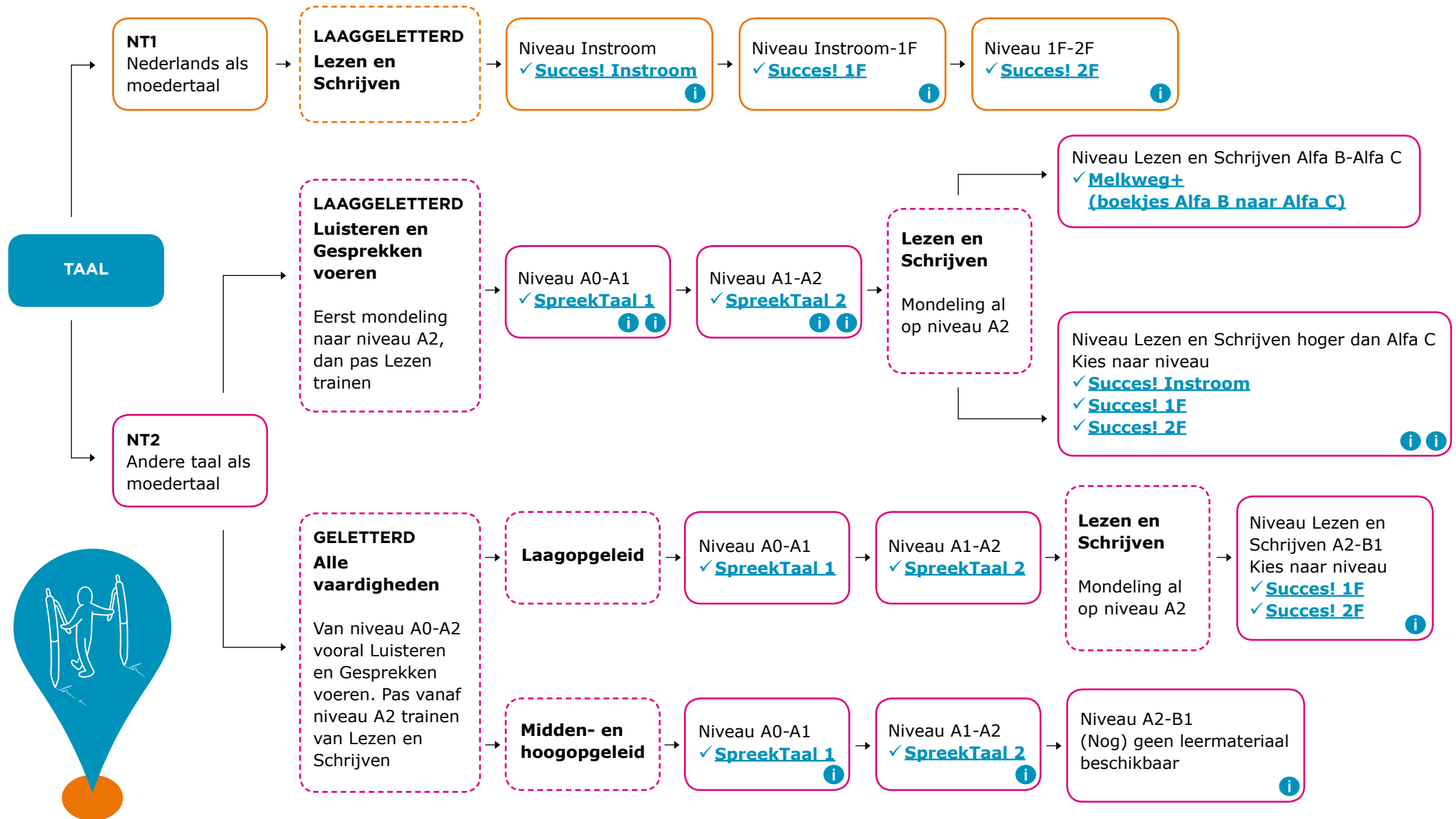

Materialenwijzer voor vrijwilligers basisvaardigheden

De Materialenwijzer voor vrijwilligers basisvaardigheden bevat leermateriaal dat vrijwilligers kunnen gebruiken bij het begeleiden van deelnemers. Klik op een leermiddel voor meer informatie over de inhoud. Klik op het icoon **i** voor een toelichting op het gebruik.

Meer informatie over de Materialenwijzer. Zie ook www.taalvoorhetleven.nl/taalvrijwilliger/lesmateriaal.

Materialenwijzer voor vrijwilligers basisvaardigheden

De Materialenwijzer voor vrijwilligers basisvaardigheden bevat leermateriaal dat vrijwilligers kunnen gebruiken bij het begeleiden van deelnemers. Klik op een leermiddel voor meer informatie over de inhoud. Klik op het icoon **i** voor een toelichting op het gebruik.

Meer informatie over de Materialenwijzer. Zie ook www.taalvoorhetleven.nl/taalvrijwilliger/lesmateriaal.

DIGITALE VAARDIGHEDEN

Vanaf taalniveau 1F (NT1) en A2 (NT2)
✓ [Klik & Tik. De basis \(op Oefenen.nl\)](#)

Vanaf taalniveau ruim 1F (NT1) en ruim A2 (NT2)
✓ [Klik & Tik. Het internet op \(op Oefenen.nl\)](#)

REKENEN

Vanaf taalniveau 1F (NT1) en A2 (NT2)
✓ [Succes! Rekenen Instroom, 1F en 2F](#)

Voor digitaal vaardige deelnemers vanaf taalniveau 1F (NT1)
✓ [ffRekenen, 1F \(op Oefenen.nl\)](#)

Inhoud

<u>Wat is de Materialenwijzer?</u>	<u>4</u>
» <u>Adviescollectie</u>	<u>4</u>
» <u>Totstandkoming</u>	<u>4</u>
» <u>Zoektips voor vrijwilligers</u>	<u>5</u>
» <u>Informatie voor bibliotheken en Taalhuizen</u>	<u>5</u>
<u>Beschrijvingen materialen</u>	<u>6</u>
» <u>Succes!</u>	<u>6</u>
» <u>SpreekTaal</u>	<u>8</u>
» <u>Melkweg+</u>	<u>9</u>
» <u>Klik & Tik. De basis</u>	<u>10</u>
» <u>Klik & Tik. Het internet op</u>	<u>11</u>
» <u>Succes! Rekenen</u>	<u>12</u>
» <u>ffRekenen</u>	<u>13</u>
<u>Toelichting op het gebruik van de materialen</u>	<u>14</u>
» <u>Succes! Gebruiksaanwijzing</u>	<u>14</u>
» <u>SpreekTaal voor laaggeletterden NT2</u>	<u>16</u>
» <u>SpreekTaal voor midden- en hoogopgeleiden</u>	<u>17</u>
» <u>Lezen en Schrijven laaggeletterden NT2</u>	<u>18</u>
» <u>Succes! voor anderstaligen, niveau kiezen</u>	<u>19</u>
» <u>Taalcoaching midden- en hoogopgeleiden A2-B1</u>	<u>20</u>

Wat is de Materialenwijzer?

De Materialenwijzer voor vrijwilligers basisvaardigheden bevat leermateriaal dat vrijwilligers kunnen gebruiken bij het begeleiden van deelnemers. Met vrijwilligers bedoelen we alle coaches, lesgevers en begeleiders die laaggeletterden en anderstaligen ondersteunen in Taalhuizen, bibliotheken, lespunten, projecten en soms bij de deelnemer thuis. Het materiaal is gekozen vanuit de gedachte dat een vrijwilliger meestal geen opleiding heeft op dit terrein en dat daarom het materiaal voor zich moet spreken. Natuurlijk hebben we er ook op gelet dat het materiaal geschikt is voor laaggeletterden of anderstaligen: het opgenomen materiaal is aantrekkelijk en toegankelijk voor deze leeders en voldoet aan moderne didactische standaarden.

De Materialenwijzer bevat leermateriaal:

- voor de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden
Bij taal is apart aangegeven of leermateriaal bedoeld is voor Nederlandstalige laaggeletterden of voor anderstaligen. Ook is er materiaal te vinden voor anderstaligen die bovendien laaggeletterd zijn.
- op verschillende niveaus
Bij lezen en schrijven, rekenen zijn dat de niveaus 0-Instroom, Instroom-1F, 1F-2F. Voor Nederlands als tweede taal (NT2) zijn dat A0-A1 (beginniveau NT2), A1-A2 en A2-B1. Bij digitale vaardigheden worden de volgende niveaus onderscheiden: 0-Instroom, Instroom-Basis 1 en Basis 1-Basis 2.

Alle leermaterialen in de Materialenwijzer zijn in te zien in bibliotheken en Taalhuizen. Ook veel andere lespunten hebben dit materiaal in huis. Vraag de coördinator van je eigen organisatie naar het materiaal als het niet aanwezig is: hij weet waar het besteld kan worden.

Als extra hulp zijn vaak links toegevoegd met korte toelichtingen op de aanpak met het betreffende leermiddel op dat niveau. Deze toelichtingen kun je ook printen.

Adviescollectie

Aanvullend op de Materialenwijzer wordt binnenkort de Adviescollectie basisvaardigheden uitgebracht. Deze Adviescollectie bevat veel meer titels dan de Materialenwijzer en voorziet ook in materiaal voor zelfstudie, achtergrondmateriaal voor vrijwillige lesgevers en leesboekjes Makkelijk lezen.

Met Materialenwijzer en Adviescollectie samen hebben bibliotheken en Taalhuizen binnenkort een handig instrument tot hun beschikking voor de dienstverlening aan zowel vrijwilligers als deelnemers.

Totstandkoming

Stichting Lezen & Schrijven en de Koninklijke Bibliotheek ontwikkelen de Materialenwijzer en de Adviescollectie in nauwe samenwerking met NBD Biblion, Het Begint met Taal, formele en non-formele taalaanbieders, bibliotheken en provinciale ondersteuningsinstellingen. Dit is de eerste versie van de Materialenwijzer. Begin 2017 verschijnt een update.

Zoektips voor vrijwilligers

1. Kies de vaardigheid die je deelnemer gaat oefenen (**taal** of **rekenen** of **digitale vaardigheden**).
2. Kijk in de Materialenwijzer bij het niveau van de deelnemer: daar staat leermateriaal. Dit materiaal is het beste dat momenteel beschikbaar is voor vrijwilligerslessen op dit specifieke niveau.
Weet je niet welk niveau je deelnemer heeft? Vraag het aan je coördinator. Als deze je niet kan informeren, vraag dan of een intake kan worden georganiseerd.
3. Wil je meer weten over het materiaal? Klik dan op de titel: je krijgt een beschrijving te zien van het materiaal.
4. Wil je weten hoe je het materiaal moet gebruiken? Klik dan op de link .

Informatie voor bibliotheken en Taalhuizen

Voor bibliotheken en Taalhuizen is de Materialenwijzer een aanschafadvies: deze leermaterialen vormen de elementaire collectie waarmee vrijwilligers aan het werk kunnen met laaggeletterden en anderstaligen. De opgenomen materialen zijn speciaal ontwikkeld voor educatieve vrijwilligers of ze zijn "next best" als er (nog) geen speciaal vrijwilligersmateriaal verkrijgbaar is voor de betreffende doelgroep met een bepaald niveau. Het omgekeerde geldt ook: de leermaterialen in de Materialenwijzer vormen een "must have"-collectie als je vrijwilligers geschikt materiaal wilt laten zien.

Het materiaal in de Materialenwijzer is niet bedoeld voor vrijwilligers die assisteren bij cursussen van formele organisaties, zoals roc's, aanbieders van inburgeringstrajecten en andere intensieve cursussen. In deze organisaties wordt andersoortig materiaal ingezet. Vrijwilligers die bij formele aanbieders ondersteunen, zullen materiaal (en werkinstructies) krijgen via de docenten van die aanbieder.

Beschrijvingen van de materialen

Hieronder lees je meer over de inhoud van de materialen.

Succes!

Succes! is een lees- en schrijfmethode voor volwassenen vanaf Instroomniveau tot niveau 2F. Deze methode is speciaal gemaakt voor vrijwilligers die het leren lezen en schrijven van laaggeletterde volwassenen ondersteunen. Laaggeletterden kunnen niet goed genoeg lezen om alledaagse leestaken uit te voeren, maar kennen bijvoorbeeld wel de klank-tekenkoppelingen. Het zijn dus geen analfabeten.

Succes! is geschikt voor zowel moedertaalsprekers (Nederlandstaligen) als voor tweede-taalsprekers (NT2-leerders, anderstaligen) die niveau A2 hebben.

Het pakket bestaat uit een uitgebreide reeks themaboekjes voor deelnemers. Er zijn boekjes op drie niveaus: op niveau op weg naar Instroom, niveau Instroom-1F en op 1F-2F. Themaboekjes hoeven niet in een bepaalde volgorde te worden doorgewerkt; ook hoeft een themaboekje niet in zijn geheel te worden gedaan. In afstemming op de interesse en leefwereld van de deelnemer kan dus binnen een niveau een boekje worden gekozen. De thema's van de boekjes sluiten aan op herkenbare situaties voor volwassenen. Denk aan het regelen van bankzaken, kinderen helpen met school of veilig werken.

Er is een pdf beschikbaar met [een overzicht van alle boekjes](#). Nieuwe Succes!-boekjes zijn in ontwikkeling, onder meer voor rekenen.

De Instructie voor de begeleider - achterin elk boekje - geeft praktische uitvoeringstips, ook voor het werken met anderstaligen (ontwikkeling van woordenschat en spreekvaardigheid).

Omdat elke deelnemer eigen schrijfproblemen en een eigen woordenschat heeft, staan er in de boekjes geen oefeningen voor spelling, grammatica en woordenschat. Om daaraan te werken is de Taalhulp bij Succes! gemaakt. Naast een stappenplan voor het werken met Succes! bevat de Taalhulp uitleg en tips voor de begeleider en Taalkaarten voor de deelnemers. Voor elk (onderdeel van een) schrijfprobleem is een Taalkaart beschikbaar, met op de voorkant een uitleg voor de deelnemer en op de achterkant oefensuggesties voor de begeleider. Er is een handig overzicht van de Taalkaarten op onderwerp en het niveau waarop dat geoefend kan/mag worden.

De Succes!-boekjes zijn erg aantrekkelijk voor volwassenen: ze bevatten onderwerpen en taken uit het dagelijks leven met een moderne en toegankelijke vormgeving. Structuur en opbouw van de boekjes en de Taalkaarten maken het leren logisch en toegankelijk, ook door de natuurlijke manier waarop het zelfstandig leren in het materiaal is verwerkt. Op dezelfde manier wordt de begeleider ondersteund: met de instructie in de themaboekjes en de Taalhulp bij Succes! is ook voor hem duidelijk wat te doen (en niet te doen) en kan het leren effectief worden ondersteund. Zo wordt niet alleen toegelicht hoe de eigenlijke leertaken moeten worden uitgevoerd maar bijvoorbeeld ook hoe je een veilige leeromgeving creëert, hoe feedback kan worden geven enzovoort.

De ruime hoeveelheid themaboekjes en de Taalkaarten maken het goed mogelijk om maatwerk te leveren: zowel op leervraag als op interesse.

Voor partners van Taal voor het Leven is Succes! te bestellen en/of te downloaden via de bestelportal.

SpreekTaal

SpreekTaal is een pakket leermateriaal speciaal voor vrijwilligers die anderstaligen ondersteunen bij het leren van het Nederlands. SpreekTaal 1 werkt van 0-niveau tot A1, SpreekTaal 2 van A1 tot A2.

Zowel SpreekTaal 1 als 2 bestaat uit 15 themaboekjes met elk 4 lessen. Alle lessen zijn primair gericht op de mondelinge vaardigheden: luisteren en gesprekken voeren.

De themaboekjes hebben een vaste structuur en gebruiken iconen en standaardinstructies zodat deelnemers (ook beginners en deelnemers met weinig leesvaardigheid) snel gemakkelijk met het materiaal kunnen werken.

Voor veel leeractiviteiten is luistermateriaal (dialogen, taalriedels) bijgevoegd op audio-CD (ook downloadbaar per themaboekje).

Voor de begeleider (taalcoach, taalvrijwilliger) is een instructie opgenomen in elk themaboekje, met toelichting op de opbouw en tips voor de uitvoering.

De vormgeving van het materiaal is aantrekkelijk voor de (volwassen) deelnemer, de inhoud van de themaboekjes zijn relevante, volwassen en alledaagse thema's als Kennismaken, Wonen, Gezondheid, Dag en tijd. De themaboekjes van SpreekTaal 1 kunnen in willekeurige volgorde worden doorgewerkt, al naar gelang het moment en de interesse van de deelnemer. Voor SpreekTaal 2 geldt hetzelfde.

De aanpak van SpreekTaal is communicatief: de nadruk ligt op zinvolle, relevante communicatie in het leven van alledag. Daarnaast zijn activiteiten opgenomen die de deelnemer stimuleren om de taal ook buiten de les te oefenen (praktijkopdracht). Ook bevatten de themaboekjes tips voor de begeleider voor aanvullend materiaal bij het thema.

SpreekTaal is voor partners van Taal voor het Leven te downloaden via de bestelportal van Taal voor het Leven. Ook op de website van [Het Begint met Taal](#) kunnen de boekjes worden gedownload. De boekjes zijn te [bestellen bij NCB](#) met korting voor leden van Het Begint met Taal.

Melkweg+

Melkweg+ is leesmateriaal voor leerders op weg van Alfa B naar Alfa C, het niveau waarop men al technisch kan lezen, maar "kilometers moet gaan maken": het leesproces automatiseren zodat men functioneel gaat lezen. Melkweg+ is geschikt voor vrijwilligers die leeskringen in bibliotheken begeleiden, als taalcoach één of meer deelnemers begeleiden of thuislessen verzorgen). Het materiaal is bedoeld voor deelnemers NT2 die al wel een alfabetiseringscursus achter de rug hebben, maar nog onvoldoende leestempo hebben om leestaken in het dagelijks leven vlot uit te voeren.

Melkweg+ bevat leeslessen verbonden aan verhalende teksten en (semi-)authentieke teksten als folders en advertenties. Het materiaal is verdeeld in vier thema's: gezondheid, ouders, participatie en wonen, verdeeld in 24 losbladige katernen.

Voor deelnemers is een extra katern Werken met Melkweg beschikbaar, met toegankelijke uitleg over de iconen / instructies bij de oefeningen.

De website www.melkwegplus.nl bevat ook een handleiding voor begeleiders en een uitgebreide toelichting op de samenstelling en inhoud van het pakket (onder tab Informatie voor docenten).

Melkweg+ bevat een schat aan aantrekkelijk materiaal voor volwassenen die langzaam leren en lezen. Het materiaal zit uitstekend in elkaar: zelfverantwoordelijk leren, connectie met het eigen leven/ervaringen en maatschappelijke kennis zijn elegant en effectief verwerkt in de teksten en oefeningen. Deelnemers kunnen met (onderdelen van) het materiaal zelfstandig aan de slag, tijdens de bijeenkomsten of thuis. Het is goed denkbaar dat leerders dit materiaal geheel zelfstandig kunnen gebruiken, eventueel na een gerichte uitleg. Een aanrader voor laaggeletterde anderstaligen, zeker als Succes! (Instroom) nog te moeilijk is.

Melkweg+ is gratis te downloaden via [de website van Melkweg+](#). Voor partners van Taal voor het Leven is Melkweg+ binnenkort beschikbaar via de bestelportal.

Klik & Tik. De basis

Klik & Tik. De basis is een digitaal oefenprogramma waarmee volwassenen basale digitale vaardigheden kunnen leren en oefenen. Het programma is onderdeel van [Oefenen.nl](https://oefenen.nl) en bevat twaalf lessen: zes lessen gericht op computeren en internetten en zes lessen op het werken met Oefenen.nl.

De eerste zes lessen zijn: Klikken op de computer, Typen, Naar internet, Naar een website, Een website bekijken, Inloggen. Elke les en de meeste onderdelen daarbinnen starten met een korte video waarin een vrouw met functionele vragen het onderwerp inleidt (dit zijn uitstekende intro's met leuke onderdeeljes als "Zat ik me toch suf te zoeken naar de letter ij, even mijn dochter gebeld en die zegt gewoon eerst de i en dan de j."). Daarnaast zijn er concrete instructies in audio (mannenstem) voor het computergebruik. Uitleg en instructie zijn duidelijk, concreet, rustig en goed te begrijpen voor een beginner op de computer. De oefeningen hebben een vaste vorm en uiterlijk, laten klikken of tikken in een visuele omgeving, de instructies (en oefenhulp) zijn in audio.

Klik & Tik. De basis is inderdaad basaal: je leert hoe de computer/tablet aan en uit moet, hoe je het internet 'aanzet', waar je moet tikken (en hoe je zorgt dat de cursor op de goede plek staat!) enzovoort. Door de rustige en gestandaardiseerde omgeving kunnen laaggeletterden (ook als zij anderstalig zijn) er goed mee leren en oefenen, vanaf taalniveaus 1F (Nederlandstaligen) en A2 (anderstaligen).

De feedback bij de oefentaken is beperkt: het is goed of fout en dan gaat het programma verder (bij goed en bij twee keer fout ga je door naar de volgende opgave).

Die gestandaardiseerde en eenvoudige omgeving heeft ook een nadeel: een gebruiker kan niet terug in een oefening of even de introductie terugluisteren en dan de oefening weer oppakken. Ook de plezierige service dat het programma bij een volgende keer opent waar je gebleven was, heeft dit nadeel: je kunt geen onderdelen herhalen of terugkijken bij een volgende sessie.

Bij het werken met dit programma is begeleiding nodig: je leert immers op een computer hoe je moet computeren. Daarnaast zal een deelnemer het Nederlands voldoende moeten begrijpen (voor anderstaligen: A2 of hoger) en leesvaardig/geletterd moeten zijn op minimaal 1F.

Klik & Tik. Het internet op

Klik & Tik. Het internet op is een oefenprogramma voor volwassenen die hun digitale vaardigheden willen oefenen en vergroten. Het materiaal is te vinden op [Oefenen.nl](https://oefenen.nl) en bevat zes onderwerpen zijn: De browser, Navigeren, Zoeken, Invullen, Email, Downloaden. Elk onderwerp is verdeeld in een aantal lessen. De lessen bestaan uit een video met uitleg over het onderwerp en een set oefeningen. De uitleg in de video is audio, de beelden wisselen af tussen de spreekster en - synchroon met de gesproken uitleg - instructieve beelden van schermen waarop een muis beweegt, onderdelen van het scherm highlighten enzovoort. De video's zijn duidelijk en concreet. De oefeningen zijn gericht op begrip (termen worden herhaald en de gebruiker moet aanklikken in een nepscherm, antwoord aanklikken bij meerkeuzevragen) en zelf kunnen gebruiken (internetadressen invullen, zelf een tekst downloaden, een email openen enzovoort).

De opbouw van de lessen, met een video voor uitleg en stapsgewijze oefeningen, maken de ingewikkelde wereld van het internet toegankelijk voor volwassenen die daarin hun weg (nog) moeten leren vinden. De feedback is simpel: goed of fout, als het fout is gebeurt er niks (of je krijgt een rood kruisje bij het antwoord) en moet je alsnog het juiste antwoord geven. De uitlegvideo kan worden herhaald: direct (ik wil het nog een keertje horen) of tijdens het oefenen (hoe zit dat ook alweer). Binnen de oefeningenreeksen kunnen geen opgaven worden overgeslagen; je kunt wel stoppen, maar dan kom je terug in het lessenmenu. Dat is jammer omdat sommige oefenreeksen veel herhaling bevatten. Herhaling is prima, maar niet drie of vier keer exact hetzelfde item.

Al met al een prima programma voor volwassenen die willen leren internetten, e-mailen en downloaden. Klik & Tik. Het internet op sluit niet direct aan op Klik & Tik. De basis, er zit een stap tussen. Klik & Tik. Het internet op is moeilijker qua taal (uitleg is langer en ingewikkelder, de oefeningen vragen een hogere taalvaardigheid) maar vooral zal een leerder die Klik & Tik. De basis achter de rug heeft, eerst nog in de praktijk moeten oefenen met een simpele tekstverwerker en eenvoudige webtoepassingen zoals de andere programma's op Oefenen.nl. Bij Klik & Tik. Het internet op is dus voorwaarde dat gebruikers een redelijke leesvaardigheid in het Nederlands hebben: ruim 1F (Nederlandstaligen) of ruim A2 / op weg naar B1 (anderstaligen). Dat is geen tekortkoming van het programma, maar een logisch gevolg van de activiteiten op het internet. Naarmate die ingewikkelder zijn, moet een gebruiker ook sneller en beter kunnen lezen om zoekresultaten te kunnen interpreteren en vervolkeuzen te kunnen maken.

Bij Oefenen.nl is ook een [volgsysteem](#) voor docenten verkrijgbaar, dat het mogelijk maakt oefeningen klaar te zetten voor individuele leerders, niet specifiek voor Klik & Tik, maar voor alle andere onderdelen van Oefenen.nl.

Succes! Rekenen

In opdracht van Stichting Lezen & Schrijven heeft de Universiteit Utrecht zes boekjes Succes! Rekenen ontwikkeld. Het didactisch concept is vergelijkbaar met de methode Succes! voor lezen en schrijven: volwassen, aansprekende contexten, functioneel rekenen (gecijferdheid), verbinding met taal en digitale vaardigheden, maatwerk, geschikt voor getrainde vrijwilligers. Voor elk niveau van rekenen (Instroom, 1F en 2F) zijn er twee boekjes. De boekjes zijn geschreven op taalniveau 1F. Aanvullend zijn bijpassende rekenkaarten en ICT-opdrachten ontwikkeld. De rekenkaarten geven extra ondersteuning op specifieke rekenonderwerpen, bijvoorbeeld rekenen met maten of procenten. ICT-opdrachten zijn bedoeld om te oefenen met rekenvaardigheden op het internet.

Voor de begeleider (taalcoach, taalvrijwilliger) is een instructie opgenomen in elk themaboekje, met toelichting op de opbouw en tips voor de uitvoering.

Dit materiaal wordt uitgetest in een pilot bij partnerorganisaties van Taal voor het Leven, die loopt van september 2016 tot april 2017. Het doel van de pilot is te onderzoeken hoe binnen het non-formele leren door vrijwilligers succesvol gewerkt kan worden aan de ontwikkeling van gecijferdheid van deelnemers. Op basis van evaluatie van deze pilot wordt bekeken of - vergelijkbaar met lezen en schrijven - een complete methode wordt ontwikkeld. De rekenboekjes zijn voorlopig alleen voor deelnemers aan de pilot beschikbaar.

ffRekenen

ffRekenen, bereikbaar via [Oefenen.nl](https://oefenen.nl), is een digitaal oefenprogramma rekenvaardigheid voor volwassenen.

ffRekenen bevat de onderwerpen Getallen, Verhoudingen, Meten en meetkunde, Verbanden. Bij elk van die onderdelen kan de gebruiker kiezen tussen Theorie (een beknopte uitleg met video, de uitleg zowel in leestekst als in audio) en Oefenen (oefeningenreeksen, waarbij op onderdelen ook een uitleg beschikbaar is). Het onderdeel Praktijk bevat toepassingsgerichte opgaven; de gebruiker kan kiezen voor een thema of voor een vaardigheidsniveau (aangegeven met bolletjes voor de moeilijkheidsgraad). Bij zowel Theorie als Praktijk kan de gebruiker via een button terug naar de uitleg in onderdeel Theorie. Ook is bij veel oefeningen extra hulp of instructie in te roepen door op help (button met vraagteken) te klikken.

Een niveau-aanduiding van ffRekenen is lastig te geven: de oefentaken variëren van (op weg naar) 1F tot (op weg naar) 2F en zijn in het programma zelf niet op niveau te identificeren; ook correspondeert de aangegeven moeilijkheidsgraad (bolletjes) niet met de Standaarden en eindtermen voor Rekenen.

Daarnaast speelt een rol dat bij rekenvaardigheid, zeker naarmate oefentaken meer praktijkgericht zijn, ook andere vaardigheden (taalvaardigheid, studievoordigheid) nodig zijn. Een oefening kan lastig zijn als je bijvoorbeeld moeite hebt met het interpreteren van schema's en tabellen, terwijl de eigenlijke rekentaak vrij eenvoudig is.

Daarnaast kan een oefentaak moeilijker uitpakken voor een deelnemer als de context minder bekend is. Niveau 1F betreft immers de inzet van rekenvaardigheid in de eigen leefwereld en dat is in een leermiddel zoals dit programma moeilijk te garanderen.

De feedback bij het oefenen is uitgebreid: op verschillende manieren is (extra) hulp in te roepen door de gebruiker; soms geeft het programma dat ook zelf. De feedback bij de oefeningen varieert: soms alleen fout of goed, soms bij een fout antwoord extra hulp, soms bij een goed antwoord een uitleg waarom het goed is. De (terug)verwijzingen naar de theorie zijn globaal: gebruiker krijgt dan het gehele theorieoverzicht inclusief oefeningen te zien, zonder een tip welk onderdeel extra geoefend/bekeken zou moeten worden. Het is jammer dat de verwijzing naar Theorie niet preciezer is: welk onderdeel moet ik dan extra lezen of oefenen? Een mooie vondst is dat alle uitleg video of illustraties bevat en dat de tekst tegelijkertijd te lezen en te beluisteren valt. Dit kan ook herhaald worden zo vaak als de deelnemer wil. Zowel voor laaggeletterde Nederlandstaligen als voor anderstaligen is dat handig. Let wel op bij de inzet voor anderstaligen: terminologie en zinsbouw vragen van anderstaligen regelmatig een niveau ruim boven A2.

Een deelnemer zal hulp nodig hebben bij het kiezen van onderdelen en bijbehorende oefeningen, om te voorkomen dat hij door de bomen het bos niet meer ziet; een begeleider zal dus de keuze moeten maken voor onderwerp en oefeningenreeks. Voor Oefenen.nl (waar ffRekenen onderdeel van is) is een volgsysteem voor docenten beschikbaar waarmee dat mogelijk is; ook kan met het [volgsysteem](#) de voortgang worden bewaakt.

Toelichting op het gebruik van de materialen

Hieronder lees je meer over hoe je de materialen gebruikt.

Succes! Gebruiksaanwijzing

Volg bij het gebruik van Succes! onderstaand stappenplan.

Dit stappenplan is overgenomen uit Taalhulp bij Succes!. Een uitgebreide toelichting kun je daar vinden. Gebruik altijd de instructie bij het themaboekje dat je kiest (achterin het themaboekje; Instructie voor de begeleider). Voor het begeleiden van het leren lezen en schrijven is de Taalhulp bij Succes! onmisbaar.

Oefen nooit zo maar een bepaald schrijf- of grammaticaprobleem met deelnemers. Ga uit van hun eigen teksten (opdrachten in het Succes!-boekje) en bekijk die samen. In de Taalhulp bij Succes! staat een stappenplan hoe je dat aanpakt. Verder bevat de Taalhulp Taalkaarten met uitleg over diverse schrijfproblemen.

SpreekTaal voor laaggeletterden NT2

SpreekTaal is bedoeld voor anderstaligen tussen niveau A0 en A2. Het materiaal is zo gemaakt dat je het ook kunt gebruiken voor een laaggeletterde anderstalige. Een laaggeletterde anderstalige is iemand die in de eigen taal laaggeletterd is, dus bijvoorbeeld een Turkse die ook in het Turks niet goed kan lezen en schrijven.

Een laaggeletterde moet eerst voldoende Nederlands begrijpen en spreken, voordat hij kan starten met leren lezen en schrijven in het Nederlands. Die basis - ongeveer niveau A2 - kan worden bereikt met SpreekTaal.

De aanpak met SpreekTaal is anders dan bij geletterde deelnemers:

1. Lesonderdelen en oefeningen doe je in de normale volgorde. Gebruik altijd de specifieke instructies bij de oefeningen die achterin elk boekje staan.
2. Zorg dat de deelnemers ieder een eigen boekje hebben.
3. Richt de aandacht van de deelnemers op de tekst / oefening die je wilt gaan doen (wijs nummer en instructieregel aan) en maak duidelijk dat zij naar jou moeten luisteren (bijvoorbeeld door naar hen te wijzen en een hand achter je oor te houden).
4. Je leest de instructies bij de luistertekst en de oefeningen voor. Doe dat letterlijk: gebruik steeds de standaardtekst zoals die er staat. Dat maakt het voor de deelnemer gemakkelijker om te begrijpen wat de bedoeling is.
5. Mogelijk kan de deelnemer al wel een beetje lezen: hij kan dan meelesen terwijl jij de instructie of tekst voorleest. Als dit het geval is, maak de deelnemer dan ook duidelijk dat je verwacht dat hij meeleeft (bijvoorbeeld door te wijzen op 1. hem, 2. je oog en 3. het stukje tekst in het boekje).
6. Check of de instructie begrepen wordt, doe dat bij voorkeur kort (Is het duidelijk? Begrijp je het?) of met een vragende gezichtsuitdrukking.
7. Wijs ook op de iconen die bij elke taak staan. Check daarbij of ze goed begrepen worden: iconen zijn - zeker voor laaggeletterden - niet voor iedereen eenduidig.

Ook als de deelnemer een beetje kan lezen: stap niet in de valkuil om lees/schrijftraining te geven voordat het A2-niveau is bereikt.

Als het niveau mondelinge vaardigheden niet bekend is, maar de deelnemer blijkt alles met groot gemak te begrijpen en te zeggen, dan is het waarschijnlijk dat hij niveau A2 al heeft. Kies dan afhankelijk van de leerwens van de deelnemer [materiaal voor lezen/schrijven](#) of help bij het vinden van een activiteit waarbij hij de mondelinge vaardigheden verder kan ontwikkelen, zoals een sportclub of vrijwilligerswerk.

Zie ook: [Lezen en Schrijven laaggeletterden NT2](#).

SpreekTaal voor midden- en hoogopgeleiden

SpreekTaal is bedoeld voor het ontwikkelen van de mondelinge vaardigheden in het Nederlands en volgt het Raamwerk NT2 (de niveau-indeling) door eerst woordenschat en communicatieve vaardigheid te ontwikkelen. Het verschil tussen midden- en hoogopgeleiden en andere NT2-leerders zit niet in de aanpak met SpreekTaal, maar in het tempo; een hogeropgeleide gaat vooral (veel) sneller.

Hogeropgeleiden zullen vaak behoefte hebben om tegelijkertijd de schriftelijke vaardigheden te ontwikkelen, in overeenstemming met hun taalvaardigheid in de eigen en andere talen.

Werken volgens het Raamwerk NT2 betekent dat pas expliciet aan lezen en schrijven in het Nederlands wordt gewerkt vanaf niveau A2 – dus als zowel SpreekTaal 1 als SpreekTaal 2 zijn doorgewerkt. Een deelnemer moet dus eerst voldoende woordenschat en taalkennis hebben voordat hij start met het lezen en schrijven van teksten in het Nederlands. Bespreek dit (in Engels of Frans) met de deelnemer en laat je niet verleiden tot leesonderwijs of uitgebreide grammaticale exercities. Als de deelnemer wel direct aan de slag wil met lezen / schrijven in het Nederlands of met expliciet grammaticamateriaal zijn er twee opties:

1. Je verwijst naar de bibliotheek voor een NT2-pakket voor hogeropgeleiden (bijvoorbeeld een computerprogramma). Je kunt in dat geval stoppen met SpreekTaal.

Bespreek met de deelnemer of hij ondersteuning wenst met het oefenen van de spreektaken in dat pakket voor hogeropgeleiden of dat hij daarvoor andere oefening kan organiseren.

2. Je verwijst naar de bibliotheek voor bijvoorbeeld leesboekjes op A2-niveau en/of een grammaticapakket voor NT2-leerders. De deelnemer (met de leervaardigheden van een hoogopgeleide) kan daarmee zelfstandig aan het werk en je werkt tijdens de ontmoetingen verder met SpreekTaal.

Eventueel kun je ook helpen zoeken naar digitaal materiaal dat de deelnemer in eigen tijd doorwerkt.

Lezen en Schrijven laaggeletterden NT2

Een laaggeletterde anderstalige is iemand die in de eigen taal laaggeletterd is, dus bijvoorbeeld een Turkse die ook in het Turks niet goed kan lezen en schrijven. Een anderstalige laaggeletterde moet eerst voldoende Nederlands begrijpen en spreken, voordat hij kan leren lezen en schrijven in het Nederlands. Voldoende Nederlands is niveau A2. Check dit dus voor je met lezen en schrijven begint.

Een laaggeletterde is niet hetzelfde als een analfabeet; een laaggeletterde kent wel de klank-tekenskoppeling en kan spellend lezen. Wat de laaggeletterde nog niet kan: snel genoeg lezen om de betekenis van de tekst te begrijpen. En dat is precies wat deze deelnemers kunnen leren met hulp van goed lesmateriaal en een geschoolde taalvrijwilliger.

Daarnaast kan een laaggeletterde zijn leesvaardigheid vergroten door "kilometers te maken": vaak lezen. Op eigen houtje met leesboekjes op het eigen niveau (of een piepklein beetje hoger) of meedoen in een leesgroepje, zoals die in veel bibliotheken en Taalhuizen bestaan.

Succes! voor anderstaligen, niveau kiezen

Voor anderstaligen met een leervraag op het gebied van lezen en schrijven in het Nederlands is Succes! goed materiaal. Succes! heeft themaboekjes op niveau Op weg naar Instroom (IN), van Instroom naar 1F (1F) en van 1F naar 2F (2F). Anderstalige laaggeletterden die met lezen of schrijven in het Nederlands beginnen, moeten eerst Nederlands begrijpen en spreken op niveau A2.

Zie eventueel: [Lezen en Schrijven laaggeletterden NT2](#).

Midden- en hoogopgeleide anderstaligen zijn geletterd. Voor hen is Succes! niet bedoeld. Deze deelnemers kunnen te kort schieten in lees- en schrijftaken, maar dat is een kwestie van algemeen taalvaardigheidsniveau NT2 en heeft niet met geletterdheid te maken.

Laagopgeleide anderstaligen kunnen zowel geletterd als laaggeletterd zijn; een goede intake geeft hierover uitsluitsel. Als een intake niet mogelijk is, bevrage de deelnemer op alledaagse lees- en schrijftaken en vraag vooral ook of hij dat in de eigen taal wel kan. Als de deelnemer aangeeft dat lezen of schrijven ook in eigen taal beperkt is, ga dan aan de slag met Succes! en vind proefondervindelijk uit welk niveau passend is. Begin daartoe met een boekje op niveau 1F, kies een thema dat past bij de interesse of leefwereld. Blijkt 1F te moeilijk, kies dan een Instroomboekje; als 1F te makkelijk is, kies dan een boekje op 2F. Te moeilijk is: deelnemer komt niet door de tekst heen, leest spellend of je merkt aan de opdrachten dat de inhoud van de tekst niet is overgekomen.

Begin in alle gevallen met lezen en ga pas later (als je het juiste leesniveau te pakken hebt) aan de slag met schrijven.

Gebruik [Taalhulp bij Succes!](#) en de handleiding bij het themaboekje dat je kiest (achterin het themaboekje; Instructie voor de begeleider).

Bij laaggeletterde anderstaligen volg je een vergelijkbare aanpak. Begin met een boekje op Instroomniveau (IN), kies een thema dat past bij de interesse of leerwereld. Blijkt dit te makkelijk, kies dan een boekje op 1F; als ook 1F te makkelijk is, kies dan een boekje op 2F. Begin in alle gevallen met lezen en ga pas later (als je het juiste leesniveau te pakken hebt) aan de slag met schrijven.

Gebruik altijd de instructie bij het themaboekje dat je kiest (achterin het themaboekje; Instructie voor de begeleider). Lees ook de inleiding van de [Taalhulp bij Succes!](#) Als ook de Succes!-boekjes op Instroom (te) moeilijk zijn, kies dan voor [Melkweg+](#). Kies een thema dat past bij de interesse of leefwereld van de deelnemer en ga aan de slag.

Lees de online [Handleiding bij Melkweg+](#).

Tot slot: lezen betekent voor al deze deelnemers: stil voor jezelf lezen of meelesen als jij als begeleider voorleest. Deelnemers lezen niet hardop voor, behalve als het materiaal dit uitdrukkelijk als instructie geeft of als het hun eigen schrijfproduct betreft.

Ruim ook tijd in voor het trainen van spreekvaardigheid. [Taalhulp bij Succes!](#) geeft aanwijzingen hoe dat kan worden ingevlochten in de lees- en schrijflessen.

Taalcoaching midden- en hoogopgeleiden A2–B1

Hoogopgeleiden op niveau A2-B1 volgen vaak een taal cursus en oefenen extra met een vrijwilliger. Bespreek met de deelnemer wat zijn verwachtingen en wensen zijn: samen gesprekstakingen doen (herhaling of huiswerk van de cursus elders) of taalondersteuning los van de cursus geven. Voor herhaling van de cursusstof heb je hoogstens het leerboek van de deelnemer nodig. Voor "losse" taalondersteuning ligt gesprekken voeren het meest voor de hand. Hiervoor is (nog?) geen (voor vrijwilligers geschikt) lesmateriaal beschikbaar. Wel is er achtergrondmateriaal met tips voor spreeklessen.

Het is voor de deelnemer niet effectief dat je met ander leermateriaal dan in zijn/haar cursus wordt gebruikt, gaat werken. Als hij daar wel om vraagt, laat hem daarvoor advies vragen aan de docent van de taal cursus.

Hoogopgeleiden op niveau A2-B1 die niet elders een taal cursus (of zelfstandig een goed digitaal taalprogramma) volgen, zullen geen algemene niveauverhoging bereiken met uitsluitend vrijwilligerslessen. Bespreek wat zijn/haar wensen zijn en beoordeel of je daaraan als vrijwilliger kunt voldoen. In het algemeen is gespreksvoering een onderdeel dat goed door een vrijwilliger kan worden uitgevoerd.

